

TiszteltBíróság!

Az ide mellékelte, 2006. június 15-én aláírt közjegyzői okiratba foglalt devizaalapú kölcsönszerződést kötöttem adósként az OTP Bank Rt., valamint OTP Jelzálogbank Zrt hitelezőkkel lakásvásárlás céljából.

A szerződés 1.2. pontja szerinti kölcsön összege 16 millió 455.000.-Ft., míg az 1.3. pont alatt megjelölt „A folyósítás feltételei” cím alatti e. pont szerint a kölcsön összege folyósításának egyik feltétele a következő volt:

„az igényelt kölcsönösszeg 1.9 %-ának megfelelő összegű, de legalább 312.645.-Ft. azaz Háromszáztizenkettőezer-hatszáznegyvenöt forint (1.842.-CHF /Egyezer-nyolcszáznegyvenkettő) hitelkeret beállítási jutalék megfizetése.”

A szerződés más része nem indokolja meg azt, hogy ez a „beállítási jutalék” ténylegesen milyen okból került általam kifizetésre, de mivel ennek megfizetése nélkül nem juthattam a több mint 16 millió forint kölcsönhöz, ki kellett fizetnem.

Szerződés szerint a 240 havi futamidő első 53 hónapjában - türelmi időszak - törlesztő részletként csak kamatot és kezelési költséget kellett fizetnem úgy, hogy a szerződés induló törlesztő részletként 165 svájci frank kezelési költséget is magában foglaló havi 484 svájci frank fizetését írta elő. (A kamatnak havi összege így 319 svájci frankra adódott)

A szerződés II.1. pontja „Az ügyleti kamat” cím alatt a következőket tartalmazza:

„A kölcsön ügyleti kamata e közjegyzői okirat aláírásakor évi 3,950 (Három egész kilencszázötvenezred) %

Az ügyleti kamat mértéke kamatperiódusonként változó mértékű. A jelen közjegyzői okiratba foglalt ügyleti kamatmérték vonatkozik az első kamatperiódusra. Az egyes kamatperiódusok a Kölcsön folyósítását követő naptári hónap első napjától számított, egyenként 5 (öt) éves időtartamúak, a futamidő lejártáig. Az ügyleti kamat az egyes kamatperiódusok alatt nem változtatható.

A Hitelezők az ügyleti kamat mértékét és az erre vonatkozó szerződés

feltételt az egyes kamatperiódusok fordulónapján jogosultak egyoldalúan megváltoztatni.”

A kölcsönszerződés fogyasztói szerződés, ezért arra tekintettel, hogy az alábbi törvényszöveg (Ptk.)

207. § (1) A szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

(2) Ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.

fogyasztóként én vagyok jogosult eldönteni azt, hogy miként kell értelmezni a szerződésben ügyleti kamatra megfogalmazott most idézett szerződési nyilatkozatot, megállapítom azt, hogy a szerződés szerint az ügyleti kamatban a hitelezőkkel abban állapodtam meg, hogy

- a kölcsönnek részemre történő folyósítása napjától számítva ötévenként, pontosan meghatározott napon - kamatperiódusok fordulónapján - van jogosultságuk a kamat mértékét és erre vonatkozó szerződést megváltoztatni egyoldalúan hitelezőknek,

- az ügyleti kamat mértéke két kamatperiódusi napnak nevezett időpont közötti öt év alatt nem változtatható meg,

- az első kamatperiódus a kölcsönömnél 2006. augusztus 1-től kezdődik és a kamat mértéke az ettől kezdődő öt évre 3,95 %. (2006. júliusi kölcsönfolyósítás miatt)

Ezt a megállapodást megszegve I. r. alperes 2006. december 4-én az ide mellékelt „Tájékoztató törlesztőrészlet változásról” című iratában a következő közölte:

„Tisztelt Ügyfelünk!

Tájékoztatjuk, hogy az OTP Bank Rt. A fenti számlaszámon nyilvántartott kölcsönének ügyleti kamatát 2006. 12.04-től évi 4,45 %-ra módosította.

A megváltozott kamatmérték miatt, a 2016.06.04-ra feltételezett tartozás

alapján, a kölcsönszerződésben meghatározott lejáratú időpontig még 234 részlet a lejárt részleteknek felüli 2007. 01.04. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 504,41 CHF -ra módosul.

Tájékoztatjuk, hogy 2007.01.04-től a fenti összeg forint ellenértéke kerül lakossági folyószámlájáról beszedésre, ezért kérjük, hogy a lakossági folyószámláján minden hónap 4. napjára szíveskedjen a törlesztő részlet fedezetéről gondoskodni."

majd 2007. 02.05-i újabb iratában ugyanilyen szövegezéssel már a következő adatokat közölte I. r. alperes:

„ügyleti kamatát 2007. 02.05-től 4,7 %-ra módosította”

„2007.03.05. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 523,84 CHF-re módosul”

majd 2007. 05.04-i újabb iratában ugyanilyen szövegezéssel már a következő adatokat közölte I. r. alperes:

„ügyleti kamatát 2007. 05.04-től 4,95 %-ra módosította”

2007. 06.04. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 543,27 CHF-re módosul”

majd 2007. 07.04-i újabb iratában ugyanilyen szövegezéssel már a következő adatokat közölte I. r. alperes:

„ügyleti kamatát 2007. 07.04-től 5,2 %-ra módosította”

„2007.08.06. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 562,70 CHF-re módosul”

majd 2007. 10.04-i újabb iratában ugyanilyen szövegezéssel már a következő adatokat közölte I. r. alperes:

„ügyleti kamatát 2007. 10.04-től 5,45 %-ra módosította”

„2007. 11.05. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 582,14 CHF-re módosul”

majd 2008. 05.05-i újabb iratában ugyanilyen szövegezéssel már a következő adatokat közölte I. r. alperes:

„ügyleti kamatát 2008. 05.05-től 5,7 %-ra módosította”

„2008.06.04. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 601,57 CHF-re módosul”

majd 2008. 12.04-i újabb iratában ugyanilyen szövegezéssel már a következő adatokat közölte I. r. alperes:

„ügyleti kamatát 2008. 12.04-től 6,79 %-ra módosította”

„2009. 01.+05. napjától kezdődően a havi törlesztő részlete 679,29 CHF-re módosul”

És ez utóbbi felszólítást tartatta be I. r. alperes velem 2010. 12.05. napjáig, a türelmi időszak lejártáig.

Fenti adatokból következően a szerződésbe foglalt megállapodásunkat be nem tartva tehát 2010. 12. 05. napjáig összesen 6516,62 CHF túlfizetésben vagyok a törlesztőrészletek megfizetése miatt.

A türelmi időszak lejártát követően I. r. alperes közölte, hogy a tőketörlesztés esedékessé válása miatt is havi 912,29 CHF-re módosul a fizetendő törlesztőrészletem, de ebből 195,29 CHF az a törvénytelen kamatemelés hitelezők részéről, ami alperesnek 2008. 12.04. iratából valamint a szerződésből megállapítható kamatmértékek közötti különbségből adódik.

Azaz csupán a kamatemelés törvénytelenségeit vizsgálva a tényleges havi törlesztőrészletem 2010. 12. 16-tól kezdődően nem 912,29 CHF-re, hanem havi 717 CHF-re adódik.

Figyelembe véve azt, hogy hat hónapja ehelyett havi 912,29 CHF törlesztőrészletet követelnek tőlem, a 2010. 12. 06-ig megállapítható 6516,62 CHF túlfizetésem 2011. június 06. napjáig 7688,36 CHF-re nőtt.

Fenti adatok alapján álláspontom az, hogy az alperesekkel kötött kölcsönszerződés alapján általam 2012. május 6. napjáig esedékesen fizetendő

törlesztőrészleteim általam még fizetendő 200 CHF (198,64 CHF) megfizetése esetén teljes egészében kiegyenlítésre kerülnek.

Jelen peres eljárásnak részemről elsősorban fentiek alapján indítványozható megállapítási keresetnek megfelelő ítélet meghozatala a célja, de a későbbi hasonló peres eljárások elkerülése végett a szerződés egyéb vizsgálatát is elengedhetetlennek tartom e perben.

=====

II.

Ezen iratom előző részében említett „hitelkeret beállítási jutalék”, vagy a hitelezői kamatemelésnek szerződésszegő megemlése is példázza azt, hogy tisztességes szándékú szerződő felek ilyen fajta, másik felet egyoldalúan sújtó szerződési feltételeket nem kötnek ki, de a szerződés egészének vizsgálata még lesújtóbb eredménnyel jár a tisztesség és jóhiszeműség tekintetében.

Nyomban a már idézett „Az ügyleti kamat” című szerződési rendelkezések után II.2. pont alatt „A kezelési költség” címnél a következők olvashatók:

„A kezelési költség e közjegyzői okirat aláírásakor évi 2,040 (Kettő egész negyvenezred) %. A kezelési költség változó mértékű, amelynek mértékét és az erre vonatkozó szerződési feltételt a Hitelezők a kölcsönszerződés fennállása alatt jogosultak egyoldalúan megváltoztatni.”

Azt pedig, hogy akár a kamatot, akár a kezelési költséget mikor jogosult a hitelező egyoldalúan megváltoztatni, a szerződés II.4. pontjának 4. bekezdése a következők szerint állapítja meg:

„Azon feltételek, illetőleg körülmények részletes meghatározása, amelyek esetében a hiteldíj a Adósokra hátrányos módon megváltoztatható, a következő: A Hitelezők jogosultak a hitel ügyleti kamatát, egyéb költségét, és az erre vonatkozó szerződési feltételt módosítani, ha a bankközi hitelkamatok, vagy a fogyasztói árindex, vagy a jegybanki alapkamat, vagy az állampapírok hozama, vagy a Hitelezők forrás, valamint hitelszámla vezetési költsége növekszik, vagy a lakossági hitelek kockázati tényezői a Hitelezőkre nézve romlanak. Az ügyleti kamat a fenti esetekben a kamatperiódusonként módosítható.”

A már idézett Ptk. 207. § 1. bek. megfelelő alkalmazásával a hitelező ezáltal az adósok helyzetét kihasználva a következők elfogadását erőltette az adósokra_

- a hiteldíj az adósok előnyére nem változtatható meg, csak hátrányára,

- az ügyleti kamatot és a kezelési költséget ugyanolyan körülmények bekövetkezése folytán jogosultak emelni egyoldalúan a Hitelezők.

- Elhallgatja azt, hogy milyen fajta bankok közötti bankközi hitelkamatok növekedése miatt emelheti eszerint a Hitelező egyoldalúan az adósok hátrányára a kamatot és kezelési költséget, és így fogalma sem lehet az adósok számára, hogy milyen bankoknak hitelkamat változásai fognak kamata és kezelési költség emeléséhez vezetni,

- elhallgatja azt, hogy az adósok milyen módon ellenőrizhetik a Hitelező egyoldalú kamat és költségemelésének indokoltságát a bankközi hitelkamatok növekedésével kapcsolatos adataival nézve,

- fogyasztói „árindex” közgazdasági fogalomnak adósok általi ismeretlensége folytán ennek a fogalomnak előzetes ismertetésének elmaradása folytán az adósok a szerződés létrejöttéhez szükséges egybehangzó akaratnyilvánításra képtelen állapotban voltak,

- a magyar jegybanki alapkamat, vagy a magyar állampapírok hozama, mint a Hitelező általi egyoldalú kamat és költségemelési sokadik indok említése a svájci frank alapú kölcsönszerződésben pedig felveti annak gondolatát, hogy a Hitelező játékból, vagy fogadásból íratta be szerződésbe a kamat, vagy kezelési költség növelésére alkalmasnak megjelölt ezeket az adósok által szintén nem ismert közgazdasági fogalmakat.

Fogadott szerintem ekkor a Hitelező arra, hogy a Magyar Állam bankokat felügyelő szerve - PSZÁF - még ilyen esetben sem tiltja el a bankokat a tisztességtelen hitelezői magatartástól.

Fogadott szerintem a Hitelező arra, hogy még ilyen esetben sem fog megszólalni mondjuk azért is, mert a PSZÁF körlevelének alábbi tartalma alapvetően ellentétes a most vizsgált szerződési ponttal:

„2. Kamatkockázata minden hitelnek van,

devizahitelnél ez azt jelenti, hogy ha az adott

deviza irányadó kamata emelkedik, akkor

emiatt nőhet a devizahitel kamata is. Ennek

magyarázata az, hogy a banknak is fizetnie

kell azért a devizáért, amelyet aztán hitelként továbbad. Hogy mennyit kell fizetnie, az első-sorban az adott deviza irányadó kamatától, például a Svájci Nemzeti Bank vagy az Európai Központi Bank alapkamatától függ.” (PSZÁF körlevél 2006)

Még mielőtt a szerződés további tisztességtelen szerződési feltételeivel foglalkoznánk, rátérek a jogszabályi háttérre.

Hazánknak 2004. május 1-én bekövetkezett EU-s tagsága előtt már megszületett A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 EKG. Tanácsi Irányelve az Európa Tanácsnak, mely irányelvnek a bírósági eljárással kapcsolatos követelményével foglalkozik többek között az Európai Közösségek Bírósága - Luxemburg - C-243/08. számú döntése az alábbi címmel:

„A NEMZETI BÍRÓSÁG HIVATALBÓL KÖTELES VIZSGÁLNI A FOGYASZTÓ ÉS AZ ELADÓ VAGY A SZOLGÁLTATÓ KÖZÖTT MEGKÖTÖTT SZERZŐDÉSBE ALKALMAZOTT VALAMELY FELTÉTEL TISZTESSÉGTÉLEN JELLEGÉT”

Döntő jelentőségű követelményt ír elő eszerint az Irányelv a magyar bíróságok eljárására nézve is, és ennek a követelményének betartásában bízom már e peres eljárásban is. Az említett bírósági döntés részletesebben ezt a témát a következőkben fejti ki:

„A Bíróság mindenképp emlékeztet arra, hogy az irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy a szolgáltatóval tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést kötő fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei.

Következésképpen a fogyasztóvédelem területén eljáró nemzeti bíróság szerepe nem korlátozódik annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélje, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból, akár saját illetékességének vizsgálata során történő értékelésének kötelezettségét is, amennyiben rendelkezésre állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.

Ha a nemzeti bíróság álláspontja szerint az ilyen feltétel tisztességtelen, annak alkalmazását mellőzi, kivéve, ha a fogyasztó e bíróság általi kioktatást követően nem kíván hivatkozni a tisztességtelen jellegre és a kötelező erő hiányára.

Továbbá, összeegyeztethetetlen az irányelvvel az a nemzeti jogszabály,

amely

szerint valamely tisztességtelen szerződési feltétel kizárólag akkor nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ha azt a fogyasztó a nemzeti bíróság előtt eredményesen megtámadta. Egy ilyen szabály ugyanis a nemzeti bíróságot megfosztaná attól a lehetőségtől, hogy hivatalból értékelje valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét.

Ezt követően a Bíróság kimondja, hogy tekinthető tisztességtelennek a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott olyan feltétel, amely egyedileg nem került megtárgyalásra és amely az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességét köti ki."

A devizaalapú kölcsönszerződések sorsát illetően ennek alapján a következő megállapítások tehetőek:

- a devizaalapú kölcsönszerződésbe foglalt tisztességtelen szerződési feltétel a ténynél fogva - de facto - tisztességtelen, így elegendő hivatkozni rá, nem szükséges a tisztességtelenség megállapításához bírósági döntés,

- a nemzeti - magyar - bíróságnak kötelezettsége áll fenn a tisztességtelen szerződési feltételnek hivatalból történő vizsgálatára a felek által előterjesztett kérelmek nélkül is az esetben, amennyiben devizaalapú kölcsönszerződéssel kapcsolatos peres eljárásokban a bíróság rendelkezésére állanak a szükséges ténybeli és jogi elemek,

- kiemelésre került a tisztességtelen szerződési feltétel megállapításához szükséges „egyedileg nem került megtárgyalásra” mulasztás.

Ennek az irányelvnek és bírósági döntésnek alapján külön megfogalmazott alakszerű kereseti, vagy egyéb kérelem nélkül már most

h i v a t k o z o m

a becsatolt kölcsönszerződésben és üzletszabályzatban Hitelező által egyoldalúan diktált, egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen szerződési feltételekre és

k é r e m T. Bíróságot, hogy a rendelkezésére álló ténybeli elemek alapján vizsgálja a tisztességtelen

szerződési feltételeket.

Nemzeti jogszabályokat, ezek változásait természetesen fentiekől függetlenül indokolt vizsgálni az alábbiak szerint:

A 18/1999. (II.5.) Korm. Rend. - a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló - 3. § 2. bek-e 2006. március 1-től hatályosan tartalmazza a következőket:

„Ez a rendelet - a Ptk. Irányadó rendelkezéseivel együtt - a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.”

Ebből következően 2006. március 1-től hatályos Magyarországon is maradéktalanul a fentiekben is részletezett Európa Tanácsi 93/13. számú EGK irányelv, ennek tartalma ettől kezdődően épült bele az említett kormányrendeletbe, illetve a Ptk-nak alábbi rendelkezéseibe:

A szerződési feltételek tisztességtelensége

209. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

Tisztességtelennek az a kikötés minősül, amely a jóhiszeműség és tisztesség elvét sérti. Az egész Ptk.-ra kiterjedő elvet a jogalkotó ehelyütt azzal pontosítja, hogy olyan kikötések sértik ezt az elvet, amelyeknek eredményképp az egyik fél jogai és kötelezettségei egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosan kerülnek meghatározásra. Valójában ezekben az esetekben is arról van szó, hogy a Ptk. Biztosítani kívánja a szerződésből fakadó jogok és kötelezettségek kiegyenlített eloszlását. Ha a Ptk. Által diszpozitív szabályokkal biztosított egyensúly súlyosan felborul, a jogalkotó valamilyen módon beavatkozik a jogviszonyba. A szerződési feltétel tisztességtelenné nyilvánítása ennek egyik eszköze.

(2) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

(3) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a

fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv melléklete tartalmaz egy példálózó felsorolást a tisztességtelennek minősülő szerződési feltételekről. A magyar jogba ezt a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet ülteti át. A rendelet – az irányelvhez hasonlóan ugyancsak példálózó jelleggel – egy fekete és egy szürke listát határoz meg. Míg a fekete listába tartozó kikötések minden esetben tisztességtelennek minősülnek, addig a szürke listába tartozó jogszabályok vélelmezetten tisztességtelennek minősülnek, azaz a feltételt alkalmazó félnek kell bizonyítania, hogy az adott feltétel nem tisztességtelen. A bizonyítás sikertelensége a feltételt alkalmazó fél kockázata: ilyen esetekben a feltétel tisztességtelennek minősül.

(4) Az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

(5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.

(6) Nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

209/A. § (1) Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

(2) Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A Ptk. 209/A. § határozza meg a tisztességtelen szerződési kikötések jogkövetkezményeit. Az érvénytelenség mindkét alakzata megtalálható a jogkövetkezmények között: az (1) bekezdés megtámadhatóságot, a (2) bekezdés semmisséget ír elő. A két jogkövetkezmény eltérő esetekre vonatkozik. A Ptk.

209/A. § (2) bekezdése a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötéseit semmisséggel szankcionálja, függetlenül attól, hogy az adott kikötés általános szerződési feltételként került-e alkalmazásra. Az (1) bekezdéstől eltérő jogkövetkezmény indoka az eltérő alanyai körben keresendő.

Fogyasztói szerződésekre ugyanis a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv előírja, hogy a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötései nem kötik

a

fogyasztót. Az irányelv tehát relatív semmisséget követel meg: a tisztességtelen feltételt alkalmazó fél nem hivatkozhat az általa kialakított feltétel semmisségére.

Az irányelvvel való összhang megkívánja fogyasztói jogviszonyokban a tisztességtelen feltételek semmisséggel szankcionálását. A semmisség előírása azonban indokolatlan beavatkozás lenne a magánautonómiába. A Ptk. 209/A. § (1) bekezdése ezért az általános szerződési feltételek esetén a tisztességtelenség jogkövetkezményeként megtámadhatóságot és nem semmisséget

ír elő. Nem fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségét tehát a bíróság nem észleli hivatalból, azt a félnek kell megtámadnia.

A Ptk-nak most idézett, 2006. március 1-e után kötött devizaalapú kölcsönszerződésekre vonatkozó rendelkezései folytán az alábbiakra hívom fel

a figyelmet:

- a 209. § 3. bek-hez fűzött Kommentár szerinti „fekete” listát a 18/1999.(II.5.) Korm. rend. 1. bek-e, míg a „szürke” listát a 2. bek-e tartalmazza,

- a 209. § 4. bek-e szerinti „nem világos vagy nem érthető” szerződési feltételeknek tisztességtelenségnek minősítése folytán elegendő a szerződésben használt idegen, vagy közgazdasági kifejezések használatára utalni a tisztességtelenség megállapításához,

- a 209/A § 2. bek-e szerint a devizaalapú kölcsönszerződés esetében akár a szerződésben, akár az általános szerződési feltételekben - Üzletszabályzatban - megfogalmazott tisztességtelen szerződési feltételre határidő nélkül lehet hivatkozni, akár a törvénytelen kilakoltatást követően is. (Utóbbi esetben ellenben vigyázni kell arra, hogy már nem megállapítási, hanem marasztási peres eljárást kell kezdeményezni.)

=====

A bíróságnak fentiek szerinti hivatalból történő vizsgálatában bízva, a csatolt kölcsönszerződésből a teljesség igénye nélkül kiemelek néhány nyilvánvalón tisztességtelen szerződési feltételt:

„Az Adósok és a Zálogkötelezettek alávetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján, az Adósok terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a Hitelezők felkérésre a fenti módon közjegyző tanúsítsa.”

„Az Adósok és Zálogkötelezettek visszavonhatatlanul hozzájárulnak ahhoz, hogy amennyiben a kölcsönt nyújtó Hitelezők egymás közti viszonyában külön nyilatkozatuk alapján csak a Bank válik a követelés egyedüli jogosultjává, az Adósok és a Zálogkötelezettek minden további megkérdezése nélkül, a jelen szerződés e pontjára hivatkozással, a külön nyilatkozat alapján a Bank jogosult a Jelzálogbank javára bejegyzett jelzálogjogot, valamint elidegenítési és terhelési tilalmat az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 109/1999.(XII.29.)FVM rendelet 88. § alapján a Bank javára az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezni.”

„A zálogból való kielégítési jog gyakorlása esetén - történjék az akár bírósági végrehajtás, akár záloghitel nyújtásával, vagy árverés szervezésével üzletszerűen vagy hivatalból foglalkozó személynek adott értékesítési megbízás, akár a Zálogjogosult általi értékesítés útján - a Zálogkötelezettek egyetemlegesen kötelesek a zálogul leköötött ingatlant beköltöztető, a vevő részére korlátozásmentesen birtokba adható állapotban végrehajtásra, illetve értékesítésre bocsátani.”

„A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a Zálogjogosult a zálogból való kielégítési jogának akár a zálogjoggal biztosított követelés lejártá folytán (ideértve a felmondással történő esedékessé tételt is) akár egyéb okból történő megnyíltával a kielégítési jogot a bírósági végrehajtás mellőzésével akként is gyakorolhatja, hogy a zálogtárgynak a nyújtásával vagy árverés szervezésével üzletszerűen vagy hivatalból foglalkozó személynek megbízást ad, avagy a zálogtárgyat a kielégítési jog megnyíltától számított 12 hónap alatt maga értékesíti.

Az ilyen módokon történő értékesítés esetén a zálogtárgy legalacsonyabb eladási árát a szerződő felek a kölcsön fedezetéül felajánlott ingatlannak a hitelbiztosítéki érték megállapítására vonatkozó jogszabályok, a Zálogjogosult jel-záloghitelintézeti hitelbiztosítéki érték-megállapítási szabályzata alapján a Zálogjogosult által az értékesítés időpontjára, avagy az értékesítést legfeljebb 90 nappal megelőző időpontra aktuálisan meghatározott hitelbiztosítéki értéke 70 %-ában állapítják meg.”

„A Zálogjogosult a fentiek szerinti értékesítés esetén a fenti megállapodás alapján - a zálogtárgy tulajdonosa helyett és nevében eljárva - jogosult a zálogtárgy tulajdonjogának átruházására, az erre vonatkozó adásvételi szerződés megkötésére, és a zálogtárgy tulajdonosa helyett és nevében eljárva a vevő tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez a bejegyzési engedély megadására.”

„A zálogkötelezettek egyetemlegesen kötelesek a zálogul leköötött ingatlant a Zálogjogosult felhívására, a felhívásban megszabott határidő alatt, értékesítés céljából, beköltözhető, a vevő részére korlátozásmentesen

birtokba adható állapotban a Zálogjogosult birtokába bocsátani.”

„A Hitelezők a jelen kölcsönszerződést jogosultak azonnali hatállyal felmondani, és a teljes hiteltartozást, valamint járulékait esedékessé tenni, az adósok pedig egyetemlegesen kötelesek a felmondással esedékessé tett teljes tartozást - ha a felmondásban már határidő nem szerepel - a felmondás közlésével egyidejűleg a Hitelezőknek megfizetni, ha

az Adósok vagy a Zálogkötelezettek a jelen szerződés alapján őket terhelő valamely kötelezettségüknek nem tesznek eleget, a szerződést - adósi fizetési késedelmet is ideértve megszegik...”

Egyenlőre ennyi. De azért nem hagyom szó nélkül az utolsó idézetben olvasható, a Hitelezők számára szerződés szerint olyan esetben is biztosított azonnali szerződés felmondási jogot, ha a kötelezett egyetlen alkalommal azért hagyott ki egyetlen részletfizetési kötelezettséget, mert éppen szívinfarktussal kórházban élet és halál között lebeg.

Adóست megillető azonnal felmondási jog pedig a szerződés szerint még akkor sem létezik, ha a hitelező az egyoldalú szerződésmódosítása folytán kétszeresére megemelt kamatmérték okát mondjuk abban jelöli meg, hogy az Antarktison olvad a hó. Ez egy ilyen szerződés.

=====

III.

Megállapítási kereseti kérelmet kívánok iratom I. részében írtak alapján előterjeszteni alperesekkel szemben a Pp. ide vonatkozó rendelkezéseit betartva:

123. § Ha a kereseti kérelem számadási kötelezettség megállapítására irányul, a felperes ezzel együtt kérheti az általa előterjesztett számadás helyességének megállapítását is. Megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

Annak, hogy megállapításra irányuló keresetet lehessen indítani, két konjunktív jogszabályi feltétele van.

Az egyik a jogvédelem szükségessége, mégpedig a felperesnek az alperessel szembeni jogvédelme szükségessége, valamint az, hogy a felperes teljesítést ne követelhesen. A két feltétel együttes természetű, azaz az egyik

feltétel

hiánya a kereset elutasításához vezet, mégpedig érdemi vizsgálat nélkül, pusztán a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiánya miatt. A bíróságnak a törvényes feltételek meglétét hivatalból vizsgálnia kell

Fentiekre tekintettel a csatolt meghatalmazással igazolt ügyvéd útján

K..... János Budapest XXII. Ker. sz. alatti lakos felperes

k e r e s e t t e l

élek és kérem T. Bíróságot arra, hogy

az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt. - székhelye: 1051 Budapest V. Nádor u. 16. sz. -

I. r., valamint

OTP Jelzálogbank Zrt - székhelye: 1051 Budapest V. Nádor u. 21. sz. alatti székhelyű - II. r. alperesek, és felperes között létrejött, 2006. június 15-én aláírt kölcsönszerződés alapján

állapítsa meg azt, hogy 2011. június 6. napjáig esedékes, lejárt, alperesek részére már kifizetett teljesítésemen túl

7688,35 CHF - svájci franknak megfelelő pénzüsszeget

2011. június 6. napjáig alperesek részére kifizettem.

Kötelezze T. Bíróság alpereseket perköltség viselésére.

Pertárgy értéke: 1 millió 700.000.-Ft.

Bíróság illetékessége a Pp. 30. § 1. bek-én nyugszik.

Csatolandó költségmentességi nyilatkozat alapján az eljárásban költségmentesség kedvezményét kérelmezem.

Jelen peres eljárást közvetítői eljárás nem előzte meg.

Siófokon 2011. június 13. napján.

Tisztelettel:

képv.:

K.....János felperes

A jelzett melléklet szövege:

46/09. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY

2009. június 4.

A Bíróság C-243/08. sz. ügyben hozott ítélete

Pannon GSM Zrt. kontra Sustikné Győrfi Erzsébet

A NEMZETI BÍRÓSÁG HIVATALBÓL KÖTELES VIZSGÁLNI A FOGYASZTÓ ÉS AZ ELADÓ VAGY A SZOLGÁLTATÓ KÖZÖTT MEGKÖTÖTT SZERZŐDÉSBEN ALKALMAZOTT VALAMELY FELTÉTEL TISZTESSÉGTELEN JELLEGÉT

A tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv¹ szerint a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

2004. december 12-én Sustikné Gyórfi E. mobiltelefon-szolgáltatás nyújtására vonatkozó előfizetői szerződést kötött a Pannon társasággal. A szerződés aláírásával egyidejűleg Sustikné Gyórfi E. a társaság általános szerződési feltételeit is elfogadta, amelyek között szerepel a Pannon székhelye szerinti bíróság, a Budaörsi Városi Bíróság illetékességének kikötése az előfizetői szerződésből eredő, illetve az azzal összefüggő minden jogvitára.

Mivel Sustikné Gyórfi E. nem teljesítette a szerződésből eredő kötelezettségeit, a Pannon a Budaörsi Városi Bírósághoz fordult, amely megállapította, hogy a rokkantnyugdíjas előfizető állandó lakóhelye Dombegyházán van, Budaörstől 275 km-re, és a két helység közötti közlekedési lehetőségek nagyon korlátozottak.

A magyar bíróság azt is megállapította, hogy a magyar polgári perrendtartás szabályai szerint, ha az előfizetői szerződés nem tartalmazta volna az illetékességét kikötő feltételt, az előfizető lakóhelye szerinti bíróság lett volna a területileg illetékes bíróság.

Ilyen körülmények között a Budaörsi Városi Bíróság, mivel kétségei voltak az előfizetői szerződésben alkalmazott, az illetékességét kikötő feltétel esetleges tisztességtelen jellegére vonatkozóan, kérdéseket intézett az Európai Közösségek Bíróságához az irányelv értelmezésével kapcsolatban. A kérdést előterjesztő bíróság többek között arra vár választ, hogy saját illetékességének vizsgálata során köteles-e hivatalból megítélni e feltétel tisztességtelen jellegét.

¹ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

A Bíróság mindenképp emlékeztet arra, hogy az irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy a szolgáltatóval tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést kötő fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei.

Következésképpen a **fogyasztóvédelem területén eljáró nemzeti bíróság szerepe nem korlátozódik annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélje, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból, akár saját illetékességének vizsgálata során történő értékelésének kötelezettségét is**, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.

Ha a nemzeti bíróság álláspontja szerint az ilyen feltétel tisztességtelen, annak alkalmazását mellőzi, kivéve, ha a fogyasztó e bíróság általi kioktatást követően nem kíván hivatkozni a tisztességtelen jellegre és a kötelező erő hiányára.

Továbbá, összeegyeztethetetlen az irányelvvel az a nemzeti jogszabály, amely szerint valamely tisztességtelen szerződési feltétel kizárólag akkor nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ha azt a fogyasztó a nemzeti bíróság előtt eredményesen megtámadta. Egy ilyen szabály ugyanis a nemzeti bíróságot megfosztaná attól a lehetőségtől, hogy hivatalból értékelje valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét.

Ezt követően a Bíróság kimondja, hogy tekinthető tisztességtelennek a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott olyan feltétel, amely egyedileg

nem került megtárgyalásra és amely az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességét köti ki.

Az így kijelölt bíróság ugyanis távol eshet a fogyasztó lakóhelyétől, ami megnehezítheti megjelenését a bíróság előtt. Kis perértékű perek esetében a fogyasztónak a bíróság előtt való megjelenésével járó költségek visszatartó hatásúak lehetnek, és arra indíthatják, hogy teljesen lemondjon a bírósághoz fordulás lehetőségéről vagy a védelemről.

Végül a Bíróság rámutat: a magyar bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a jelen ügy körülményeire tekintettel a Sustikné Györfi E. és a Pannon között megkötött előfizetői szerződésben alkalmazott illetékességi kikötés tisztességtelennek tekinthető-e.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

Elérhető nyelvek: ES CS DE EL EN IT HU PT SK

Az ítélet teljes szövege megtalálható a Bíróság honlapján. <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=HU&Submit=rechercher&numaff=C-243/08> Az ítéletek szövege általában a kihirdetés napján közép-európai idő szerinti 12 órától megtekinthető.

=====
A TANÁCS 1993. április 5-i 93/13/EGK IRÁNYELVE

a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó Szerződésre, és különösen annak 100A. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

az Európai Parlamenttel együttműködve,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére,

mivel a belső piac 1992. december 31-ig történő fokozatos létrehozását célzó intézkedéseket kell elfogadni; mivel a belső piac egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyen belül biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása;

mivel a tagállamoknak az egyrészt az áruk eladója vagy szolgáltatások nyújtója, másrészt a fogyasztó között kötött szerződések feltételeire vonatkozó jogszabályai számos eltérést mutatnak, ami azt eredményezi, hogy az áruk eladásának és szolgáltatások nyújtásának nemzeti piacai különböznek egymástól, és torzulások adódhatnak az eladók és a szolgáltatók közötti versenyben, különösen akkor, amikor más tagállamban értékesítenek, illetve nyújtanak szolgáltatást;

mivel különösen a tagállamoknak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre

vonatkozó jogszabályai feltűnő eltéréseket mutatnak;

mivel a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket;

mivel általában a fogyasztók nem ismerik azokat a jogszabályokat, amelyek saját országukon kívüli tagállamokban az áruk értékesítésére és szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződéseket szabályozzák; mivel ezen ismeretek hiánya visszatarthatja a fogyasztókat attól, hogy közvetlenül egy másik tagállamban szerezzenek be árukat és vegyenek igénybe szolgáltatásokat;

mivel a belső piac létrehozásának megkönnyítése érdekében, valamint az állampolgárok fogyasztóként történő megóvása érdekében, amikor nem a saját országuk, hanem más tagállamok jogszabályai által szabályozott szerződésekkel szerezznek be árukat vagy vesznek igénybe szolgáltatásokat, lényeges

hogy e szerződésekből töröljék a tisztességtelen feltételeket;

mivel ez az áruk eladóit és a szolgáltatások nyújtóit segíteni fogja áruértékesítési és szolgáltatásnyújtási tevékenységükben mind a saját országukban, mind a belső piac egészében; mivel ez serkentőleg hat a versenyre és ennek megfelelően növeli a Közösség állampolgárai mint fogyasztók rendelkezésére álló választékot;

mivel a Közösség két programja, nevezetesen a fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos program kiemelte a fogyasztóvédelem fontosságát a szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek vonatkozásában; mivel ezt a védelmet vagy a Közösség szintjén összehangolt, vagy közvetlenül a Közösség szintjén hozott törvényi és rendeleti rendelkezéseknek kell biztosítaniuk;

mivel az e két programban „A fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme” címszó alatt

megállapított elv szerint az áruk megvásárlóit és szolgáltatások igénybevevőit meg kell védeni attól, hogy az eladó vagy a szolgáltató visszaéljen hatalmával, és különösen az egyoldalú szabványszerződésekkel, valamint az alapvető fogyasztói jogoknak a szerződésekből való tisztességtelen kizárásával szemben kell megvédeni őket;

mivel a fogyasztók hatékonyabb védelme a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes jogszabályok elfogadásával érhető el; mivel e jogszabályokat az eladók és szolgáltatók, valamint a fogyasztók közötti valamennyi szerződésre alkalmazni kell; mivel ennél fogva a munkavállalási szerződéseket, az öröklési jog, a családi jog, valamint a gazdasági társaságok létrehozásával és létesítő okiratával kapcsolatos szerződéseket ki kell zárni ennek az irányelvnek a hatályából;

mivel a fogyasztónak egyenértékű védelemben kell részesülnie akár szóban, akár írásban kötötték meg a szerződést,

függetlenül attól, hogy az utóbbi esetben a szerződési feltételeket egy vagy több irat tartalmazza;

mivel ugyanakkor a tagállamok nemzeti jogszabályainak jelenlegi állapotában csak egy részleges harmonizáció tervezhető;
mivel ez az irányelv csak a kifejezetten nem egyedi szerződési feltételekkel foglalkozik;
mivel a tagállamok számára meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy a Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az ebben az irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztóknak;

mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmazznak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti

rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő „kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések” kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg;

mivel a tagállamoknak ugyanakkor gondoskodniuk kell arról, hogy a szerződések ne tartalmazhassanak tisztességtelen feltételeket, mert ezt az irányelvet kell alkalmazni a közszolgáltatás jellegű üzleti tevékenységekre is;

mivel szükséges, hogy általános jelleggel rögzítsék azokat az ismérveket, amelyek alapján megítélik, hogy tisztességtelenek-e a szerződési feltételek;

mivel a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a rögzített általános ismérvek

alapján történő megítélését, különösen a felhasználók közötti szolidaritást figyelembe vevő közszolgáltatási értékesítési és szolgáltatási tevékenységekben ki kell egészíteni a különféle érintett érdekeltségek átfogó kiértékelését biztosító eszközökkel; mivel ez a jóhiszeműség követelményét valósítja meg; mivel a jóhiszeműség megítélésében különös figyelmet fordítanak a szerződő felek alkupozíciójának erősségére, arra, hogy ösztönözték-e valamilyen módon a fogyasztót a feltétel elfogadására, és hogy az árut vagy szolgáltatást a fogyasztó külön megrendelésére bocsátották-e a fogyasztó rendelkezésére; mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárást az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el;

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a csatolt mellékletben felsorolt feltételek csak jelzés értékűnek

tekinthetők és az irányelv minimális jellege miatt ezeknek a feltételeknek a körét a tagállamok bővíthetik vagy szűkíthetik saját nemzeti jogalkotásukban;

mivel az áruk és szolgáltatások természetének befolyásolnia kell a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megítélését;

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél; mivel ebből következik többek között, hogy a biztosítási szerződésekben a biztosított kockázatot és a biztosító felelősségét egyértelműen

meghatározó vagy körülíró feltételek nem vethetők alá ilyen megítélésnek, ha ezeket a korlátozásokat figyelembe veszik a fogyasztó által fizetendő biztosítási díj kiszámításánál;

mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni;

mivel a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy ne alkalmazzanak tisztességtelen feltételeket az eladó vagy a szolgáltató fogyasztóval kötött szerződéseiben, de ha a szerződés mégis tartalmaz ilyen feltételeket, akkor azok ne legyenek kötelező érvényűek a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is kötelezi a feleket;

mivel bizonyos esetekben fennáll annak a veszélye, hogy megfosztják a fogyasztót az ezen irányelv által biztosított védelemtől, ha nem tagállam jogát jelölik ki a szerződésre alkalmazandó jogként; mivel ebből következően e veszély elhárítása céljából megfelelő rendelkezéseket kell foglalni ebbe az irányelvbe;

mivel azoknak a személyeknek vagy szervezeteknek, amelyeknek valamely tagállam jogszabályai szerint jogos érdekükben áll a fogyasztók védelme, eljárásindítási lehetőséggel kell rendelkezniük - akár bíróság előtt a megfelelő peres eljárások megindítására, akár a panaszok eldöntésére hatáskörrel rendelkező közigazgatási szerv előtt - olyan szerződési feltételek, különösen a tisztességtelen feltételek alkalmazása ellen, amelyeket a fogyasztókkal kötendő szerződésekben történő általános használatra dolgoztak ki; mivel azonban ez a lehetőség nem jár együtt az egyes

**gazdasági ágazatokban alkalmazott
általános feltételek előzetes ellenőrzésével;**

**mivel a tagállamok bíróságainak és
közigazgatási szerveinek megfelelő és
hatékony eszközökkel kell rendelkezniük
ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal
kötött szerződésekben a tisztességtelen
feltételek alkalmazását;**

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

**(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy
közelítse a tagállamoknak az eladó vagy
szolgáltató és fogyasztó között kötött
szerződésekben alkalmazott tisztességtelen
feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és
közigazgatási rendelkezéseit.**

**(2) Azok a feltételek, amelyek kötelező
érvényű törvényi vagy rendeleti
rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi
egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit
tükrözik, amely egyezményeknek a
tagállamok vagy a Közösség aláíró,
különösen a fuvarozás területén, nem**

tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.

2. cikk

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

a) „tisztelegtelen feltételek”: a 3. cikkben meghatározott szerződési feltételek;

b) „fogyasztó”: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén;

c) „eladó vagy szolgáltató”: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű.

3. cikk

(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő

tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalta feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

Az a tény, hogy egy feltétel bizonyos elemeit vagy egy kiragadott feltételt egyedileg megtárgyalta, nem zárja ki ennek a cikknek az alkalmazhatóságát a szerződés többi részére, ha a szerződés átfogó megítélése arra enged következtetni, hogy a szerződés mégis csak egy előre kidolgozott szabványszerződés.

Olyan esetekben, amikor egy eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyalta,

ennek bizonyítása az eladót vagy szolgáltatót terheli.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.

4. cikk

(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére, vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére

az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

5. cikk

Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a

szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

(2) A tagállamok a szükséges intézkedések megtételével gondoskodnak arról, hogy ha a szerződés szoros kapcsolatban áll a tagállamok területével, a fogyasztó ne veszítse el az ezen irányelv által biztosított védelmet annak következtében, hogy nem tagállam jogát jelölik ki a szerződésre alkalmazandó jogként.

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekekkel rendelkező személyek vagy

szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános használatra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.

(3) A saját nemzeti jogszabályok tiszteletben tartásával a (2) bekezdésben említett jogorvoslati eljárások elkülönítve vagy együttesen indíthatók az ellen az azonos gazdasági ágazathoz tartozó több eladó és szolgáltató, illetve szakmai szövetségük ellen, akik illetve amelyek azonos általános szerződési feltételeket vagy hasonló feltételeket használnak, vagy azok használatát javasolják.

8. cikk

A tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel

összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

9. cikk

A Bizottság ennek az irányelvnek az alkalmazásáról legkésőbb a 10. cikk (1) bekezdésében említett időponttól számított öt éven belül jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

10. cikk

(1) A tagállamok legkésőbb 1994. december 31-ig hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Minden 1994. december 31-e után megkötött szerződésre az ebben az irányelvben előírt rendelkezések alkalmazandók.

(2) Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos

kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(3) A tagállamok közlik a Bizottsággal belső joguknak azokat a legfontosabb rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

11. cikk

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Luxembourgban, 1993. április 5-én.

a Tanács részéről

N. HELVEG PETERSEN

az elnök

MELLÉKLET

A 3. cikk (3) bekezdésében említett feltételek

1. Azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy:

a) kizárják vagy korlátozzák az eladó vagy szolgáltató jogi felelősségét a fogyasztó halála vagy testi sérülése esetén, amit az

eladó vagy szolgáltató cselekedete vagy mulasztása idézett elő;

b) jogellenesen kizárják vagy korlátozzák a fogyasztó törvényes jogait az eladóval vagy szolgáltatóval, illetve más féllel szemben arra az esetre, ha az eladó vagy szolgáltató valamely szerződéses kötelezettségét egyáltalán nem vagy csak részben vagy hibásan teljesíti, ideértve a beszámítás lehetőségét is az eladót vagy szolgáltatót megillető tartozás kiegyenlítésére;

c) a fogyasztóra nézve kötelező a szerződés, míg az eladó vagy szolgáltató szerződési kötelezettségeinek teljesítése olyan feltételhez kötött, amelynek megvalósítása csak az eladó vagy szolgáltató szándékától függ;

d) engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára a fogyasztó által megfizetett összegek megtartását olyan esetekben, amikor a fogyasztó úgy dönt, hogy nem köt szerződést vagy nem teljesíti a szerződési feltételeket, ugyanakkor nem teszik lehetővé

a fogyasztó számára, hogy az eladótól vagy szolgáltatótól ugyanakkora összeget kapjon abban az esetben, ha a szerződést az eladó vagy a szolgáltató mondja fel;

e) a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól aránytalanul magas összeg megfizetését követelik meg kártérítés címén;

f) engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára, hogy saját belátása szerint felbontsa a szerződést, ugyanakkor ezt a lehetőséget nem biztosítják a fogyasztó számára, illetve engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára a még nem teljesített szolgáltatások ellenértékeként megfizetett összegek megtartását olyan esetekben, amikor az eladó vagy szolgáltató bontja fel a szerződést;

g) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a határozatlan idejű szerződés felmondására ésszerű felmondási idő alkalmazása nélkül, kivéve az olyan eseteket, amikor ezt az

eladó vagy szolgáltató komoly indokkal teszi;

***h)* a fogyasztó ellentétes tartalmú nyilatkozatának hiányában az eladó vagy szolgáltató automatikusan meghosszabbít egy határozott időre kötött szerződést, míg ha a fogyasztó nem kívánja meghosszabbítani a szerződést, e szándékának kifejezésre juttatásához a szerződés lejáratához képest túlzottan korai határidőt szabnak meg;**

***i)* a fogyasztót visszavonhatatlanul kötelezik olyan feltételek vonatkozásában, amelyek alapos megismerésére nem volt tényleges lehetősége a szerződés megkötése előtt;**

***j)* feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására a szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül;**

***k)* feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót, hogy a szállítandó áruk vagy nyújtandó szolgáltatások jellemzőit érvényes indok nélkül egyoldalúan megváltoztassa;**

***l)* előírják, hogy az áruk vagy szolgáltatások árának meghatározása a szállítás időpontjában történik, vagy engedélyezik az áru eladójának vagy a szolgáltatás nyújtójának, hogy egyoldalúan megemelje az árakat, mindkét esetben anélkül, hogy ennek megfelelő jogot biztosítanának a fogyasztó számára a szerződés felmondására abban az esetben, ha a megemelt ár lényegesen magasabb annál, mint amiben a szerződés megkötésekor megállapodtak;**

***m)* megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek, illetve megadják azt a kizárólagos jogot, hogy a szerződés bármely feltételét az eladó vagy szolgáltató értelmezze;**

***n)* korlátozzák az eladó vagy szolgáltató felelősségét a nevében eljáró képviselők által vállalt kötelezettségek vonatkozásában, illetve az eladó vagy szolgáltató**

kötelezettségeinek teljesítését sajátos alakiságoknak rendelik alá;

***o)* kötelezik a fogyasztót kötelezettségei teljesítésére akkor is, amikor az eladó vagy szolgáltató nem teljesíti saját kötelezettségeit;**

***p)* az eladó vagy szolgáltató számára biztosítják a jogot szerződéses jogai és kötelezettségei átruházására, ha ez a fogyasztó hozzájárulása nélkül csökkentheti a fogyasztó számára nyújtott garanciákat;**

***q)* kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybe vételében, különösen arra kötelezve a fogyasztót, hogy csak jogszabályi rendelkezések által nem kötött döntőbíróshoz fordulhat, jogtalanul korlátozva a rendelkezésére álló bizonyítékokat, vagy olyan bizonyítási terhet róva a fogyasztóra, amelyet az alkalmazandó jog értelmében rendesen a másik szerződő félnek kellene viselnie.**

2. A g), j) és l) pontok hatálya

a) A g) pont nem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek révén pénzügyi szolgáltatások nyújtója fenntartja a jogát határozatlan időre kötött szerződés felmondási idő nélküli egyoldalú felmondására, ha erre érvényes indoka van, azzal a kikötéssel, hogy a pénzügyi szolgáltatások nyújtója köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket haladéktalanul értesíteni.

b) A j) pont nem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek szerint a pénzügyi szolgáltatások nyújtója fenntartja a jogát a fogyasztó által fizetendő vagy őt megillető kamatláb, vagy a pénzügyi szolgáltatások nyújtásáért fizetendő bármilyen más összeg értesítés küldése nélküli megváltoztatására, ha erre érvényes indoka van, azzal a kikötéssel, hogy a pénzügyi szolgáltatások nyújtója köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket a lehető legrövidebb időn belül értesíteni, és

hogy az utóbbi jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani.

A j) pont sem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek szerint az eladó vagy szolgáltató fenntartja a jogát határozatlan időre szóló szerződés feltételeinek egyoldalú megváltoztatására, azzal a kikötéssel, hogy az eladó vagy szolgáltató köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket ésszerű időn belül értesíteni, és hogy az utóbbi jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani.

c) A g), j) és l) pont nem alkalmazható a következő ügyletekre:

- olyan tranzakciók, amelyek olyan átruházható értékpapírokra, pénzügyi eszközökre és más termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyek ára értéktőzsdei, árindex, vagy pénzügyi árfolyam-ingadozásokhoz kapcsolódik, amelyek alakulására az eladó vagy szolgáltató nem képes befolyást gyakorolni;

- külföldi fizetőeszköz, utazási csekk vagy külföldi fizetőeszközben kiállított nemzetközi pénzesutalvány vételére vagy eladására irányuló szerződések.

d) A j) pont nem akadályozza árindexálási záradékok alkalmazását, amennyiben azok megengedettek és az árváltoztatási módszerről egyértelmű leírás áll rendelkezésre.

Tisztességtelen szerződési feltételek - Magyar ügy az Európai Bíróság előtt - Főtanácsnoki indítvány az ítélkezési gyakorlat pontosítására

2010.07. 8. Jogi Fórum / Európai Unió Bírósága

Trstenjak főtanácsnoknak a C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben kihirdetett indítványa:

Az ügy tárgya egy pénzügyi vállalkozás által a fogyasztónak gépkocsi vásárlásához nyújtott kölcsön visszafizetését érintő jogvita. Mivel a fogyasztó a kölcsönszerződésben foglalt díjfizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a kölcsönt nyújtó vállalkozás fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezte. Az erre irányuló kérelmet azonban nem a fogyasztó állandó lakóhelyéhez igazodó általános illetékességgel rendelkező bírósághoz, hanem a kölcsönszerződés alapján egy a cég székhelyéhez földrajzilag és közlekedésileg is közel eső bírósághoz nyújtotta be.

Mivel egy ilyen szerződéses rendelkezés jogvita esetén a fogyasztót egy a lakóhelyétől távol eső bíróság előtti pereskedésre kényszerítheti, ezért az ügyben eljáró bíróságban felmerült,

hogy a kölcsönszerződés illetékességi kikötése tisztességtelen szerződési feltételnek minősülhet, amely az uniós és magyar fogyasztóvédelmi jog értelmében semmis.

Az ügy sok tekintetben hasonlít egy korábbi magyar ügyre, amelyben az Európai Bíróság 2009 júniusában hozott ítéletet. Ezen ítéletében **a luxembourgi székhelyű testület kimondta, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott valamely feltétel tisztességtelen jellegét, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.**

A mostani ügyben a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság lényegében e tavalyi ítélet további pontosítását kérte az Európai Bíróságtól.

Trstenjak főtanácsnok véleménye szerint amennyiben nem állnak a nemzeti bíróság rendelkezésére a valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapításához szükséges ténybeli és jogi elemek, úgy **e bíróság nem köteles hivatalból vizsgálatot folytatni ezek felderítése végett, ha a nemzeti eljárásjog az ilyen vizsgálatot csak a felek kérelmére teszi lehetővé, és a felek nem terjesztettek elő ilyen kérelmet.**

Az ügy egy másik kérdésével kapcsolatban a főtanácsnok úgy véli, hogy **nem ellentétes az uniós joggal az a magyar szabályozás, amely arra kötelezi a magyar bíróságokat, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmüket az Európai Bíróságnak való megküldéssel egyidejűleg tájékoztatás céljából továbbítsák az igazságügyi minisztériumnak is.**

A szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatáról - Az Európai Bíróság ítéletet hozott

2010.06. 7. Jogi Fórum / Európai Unió Bírósága

Az Európai Bíróság C-484/08. számú ügyben hozott ítélete szerint nemzeti szabályozás engedélyezheti a világosan és érthetően megfogalmazott szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatát.

A C-484/08. sz. ügyben hozott ítélet - Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid kontra Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)

Nemzeti szabályozás engedélyezheti a világosan és érthetően megfogalmazott szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatát.

A tagállamok ugyanis az irányelv által a tisztességtelen feltételekre vonatkozóan szabályozott terület egészén elfogadhatnak az irányelvben előírtaknál szigorúbb szabályokat.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló irányelv¹ főszabály szerint valamennyi olyan szerződési feltételre alkalmazandó, amelyeket egyedileg nem tárgyaltak meg. Az irányelv azonban a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálata alól két kivételt ír elő. Így e vizsgálat nem vonatkozik sem a szerződés fő tárgyának a meghatározására, sem az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

Az ezen irányelvet a nemzeti jogba átültető spanyol szabályozás e kivételeket nem vette át. Lehetővé teszi ugyanis a nemzeti bíróságok számára, hogy vizsgálják azon feltétel tisztességtelen jellegét, amely a szerződés fő tárgyára vonatkozik, még abban az esetben is, ha e feltételt világosan és érthetően előzetesen fogalmazta meg az eladó vagy a szolgáltatásnyújtó.

A Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (Caja de Madrid) spanyol hitelintézet az ügyfeleivel olyan változó kamatlábat alkalmazó, jelzáloggal biztosított kölcsönszerződéseket kötött, amelyet a megállapított referencia-kamatlábnak megfelelően időszakosan ki kell igazítani. E szerződések ezenkívül egy előzetesen megfogalmazott feltételt tartalmaztak, amely értelmében a hitelfelvevő által fizetendő kamatlábat az első felülvizsgálattól kezdve minden egyes alkalommal, amikor a kamatláb módosulása meghaladja a 0,25%-ot, a következő negyed százalékpont-értékre fel kell kerekíteni.

2000. július 28-án a banki szolgáltatások igénybevevőinek spanyol szövetsége (Ausbanc) keresetet indított a spanyol bíróságoknál különösen annak elérése céljából, hogy a Caja de Madrid törölje el az említett kölcsönszerződések kerekítési feltételét, valamint hogy azt a jövőben ne alkalmazzák.

A Tribunal Supremo (spanyol legfelsőbb bíróság), a végső fokon eljáró bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a tisztességtelen feltételekre vonatkozó irányelvvvel nem ellentétes-e az, hogy egy tagállam a jogrendjében előírja a fogyasztók javára a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy az irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy **a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatásnyújtóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében**, amely helyzet az eladó vagy szolgáltatásnyújtó által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát.

Ezt követően a Bíróság megállapítja, hogy **az irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak csak részleges és minimális harmonizációját végzi el**, elismerve a tagállamok azon lehetőségét, hogy a fogyasztók számára az irányelvben előírtaknál magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

Így a Bíróság hangsúlyozza, hogy **a tagállamok az irányelv által szabályozott terület egészén magában az irányelvben előírtnál szigorúbb rendelkezéseket fogadhatnak el, vagy tarthatnak hatályban, feltéve hogy azok célja a fogyasztók magasabb szintű védelmének a biztosítása.**

Márpedig a spanyol szabályozás lehetővé teszi a fogyasztók irányelvben előírtnál magasabb szintű tényleges védelmének a biztosítását azáltal, hogy engedélyezi a szolgáltatásnyújtó és a fogyasztó között kötött szerződésben előírt valamennyi feltétel tisztességtelen jellege teljes bírósági felülvizsgálatának a lehetőségét.

Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy az irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

BH2002. 105

A törvény a tisztességtelen általános szerződési feltételhez (kikötéshez) nem a semmisség, hanem a megtámadhatóság jogkövetkezményét fűzi [Ptk. 209. § (1) bek., 236. § (2) bek. c) pont, (3) bek., Pp. 215. § (1) bek., 36/1993. (XII. 29.) PM-BM r. 5. §].

Az I-II. r. alperesek a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében alaptalanul hivatkoztak a felülvizsgálati kérelmükben arra, hogy a kölcsönszerződéseknek az általános szerződési feltételként megjelölt kikötései a szerződés semmisségét eredményezték, ezért ezt az eljárt bíróságoknak hivatalból kellett volna észlelniük. A Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében a tisztességtelen általános szerződési feltétel csak akkor eredményezi a szerződés érvénytelenségét, ha a tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedő fél a törvényes határidőn belül [Ptk. 236. § (2) bek. c) pont] eredményesen megtámadja, vagy a (3) bekezdés alapján a szerződésből eredő követeléssel szemben kifogás útján a megtámadási jogát eredményesen érvényesíti. Vagyis a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján az olyan általános szerződési feltétel, amely tisztességtelen, csak akkor eredményezi a szerződés tisztességtelen kikötésének az érvénytelenségét, ha azt a bíróság a sérelmet szenvedő fél megtámadása vagy kifogása alapján megállapította.

A perbeli esetben nincs adat arra, hogy az I. r. és II. r. alperesek a kölcsönszerződés hivatkozott kikötéseit a törvényes határidőn belül megtámadták vagy a felperesnek a perbeli szerződésekből eredő követelésével szemben kifogásként érvényesítették volna. Ennek hiányában nem sértettek jogszabályt az eljárt bíróságok, azzal, hogy kereseti kérelem és ellenkérelem hiányában a kölcsönszerződések hivatkozott kikötéseinek érvényességét nem vizsgálták [Pp. 215. § (1) bek.].

Mivel a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése a tisztességtelen általános szerződési feltételhez (kikötéshez) nem a semmisség, hanem a megtámadhatóság jogkövetkezményét fűzi, ezért a „semmisségi ok” tekintetében az eljárt bíróságokat kioktatási kötelezettség nem terhelte.

18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet

a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről

A Kormány a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) módosításáról szóló 1997. évi CXLIX. törvény 11. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. § (1) A fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely

a) a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja;

b) kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e;

c) a fogyasztót teljesítésre kötelezi abban az esetben is, ha a fogyasztóval szerződő fél nem teljesíti a szerződést;

d) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződéstől bármikor elálljon, vagy azt felmondja, ha a fogyasztó ugyanerre nem jogosult;

e) kizárja, hogy a fogyasztó a szerződés megszűnésekor visszakövetelje a már teljesített, ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatását, ide nem értve, ha a szerződés megszűnésére szerződésszegés következtében kerül sor;

f) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó lehetőségét arra, hogy szerződéses kötelezettségeit beszámítással szüntesse meg;

g) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél tartozását más személy a fogyasztó hozzájárulása nélkül átvállalja,

h) kizárja vagy korlátozza a fogyasztóval szerződő félnek az általa igénybe vett közreműködőért való felelősségét;

i) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó jogszabályon vagy a felek közötti megállapodáson alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, kivéve, ha azt egyben más, jogszabályban meghatározott vitarendezési móddal helyettesíti;

j) a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

2. § A fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely

d) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemelje, vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani;

3. § (1) Ez a rendelet 1999. március 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit csak a hatálybalépését követően kötött szerződésekre kell alkalmazni.

(2) Ez a rendelet - a Ptk. irányadó rendelkezéseivel együtt - a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1952. évi III. törvény

a polgári perrendtartásról

123. § Ha a kereseti kérelem számadási kötelezettség megállapítására irányul, a felperes ezzel együtt kérheti az általa előterjesztett számadás helyességének megállapítását is. Megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

Annak, hogy megállapításra irányuló keresetet lehessen indítani, két konjunktív jogszabályi feltétele van.

Az egyik a jogvédelem szükségessége, mégpedig a felperesnek az alperessel szembeni jogvédelme szükségessége, valamint az, hogy a felperes teljesítést ne követelhessen. A két feltétel együttes természetű, azaz az egyik feltétel hiánya a kereset elutasításához vezet, mégpedig érdemi vizsgálat nélkül, pusztán a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiánya miatt. A bíróságnak a törvényes feltételek meglétét hivatalból vizsgálnia kell.

A megállapítási keresetek között megkülönböztethetjük a pozitív és a negatív megállapítási keresetet. Pozitív megállapítási keresetről akkor beszélünk, ha a jog fennállását kéri a felperes megállapítani. Negatív megállapítási keresetnél a felperes valamely jogviszony fenn nem állásának megállapítását kéri.

1959. évi IV. törvény

a Polgári Törvénykönyvről

A szerződési feltételek tisztességtelensége

209. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és

kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A Ptk. 209. §-a azt határozza meg, hogy milyen feltételek esetén minősül az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt kikötése tisztességtelennek. A szabályozás logikája a következő. Az (1) bekezdés a tisztességtelenség absztrakt definícióját tartalmazza, a (2) bekezdés a tisztességtelenség vizsgálatához állapít meg szempontokat, a (3) bekezdés a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet külön szabályaira utal, végül a (4) és az (5) bekezdés két kivételt állapít meg.

A Ptk. 209. § (1) bekezdése az egyetlen hely a Ptk.-ban, ahol a jóhiszeműség és tisztesség elve (Ptk. 4. § (1) bekezdés) megjelenik. Tisztességtelennek az a kikötés minősül, amely a jóhiszeműség és tisztesség elvét sérti. Az egész Ptk.-ra kiterjedő elvet a jogalkotó ehelyütt azzal pontosítja, hogy olyan kikötések sértik ezt az elvet, amelyeknek eredményképp az egyik fél jogai és kötelezettségei egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosan kerülnek meghatározásra. Valójában ezekben az esetekben is arról van szó, hogy a Ptk. biztosítani kívánja a szerződésből fakadó jogok és kötelezettségek kiegyenlített eloszlását. Ha a Ptk. által diszpozitív szabályokkal biztosított egyensúly súlyosan felborul, a jogalkotó valamilyen módon beavatkozik a jogviszonyba. A szerződési feltétel tisztességtelenné nyilvánítása ennek egyik eszköze.

(2) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

(3) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv melléklete tartalmaz egy példálózó felsorolást a tisztességtelennek minősülő szerződési feltételekről. A magyar jogba ezt a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet ülteti át. A rendelet - az irányelvhez hasonlóan ugyancsak példálózó jelleggel - egy fekete és egy szürke listát határoz meg. Míg a fekete listába tartozó kikötések minden esetben tisztességtelennek minősülnek, addig a szürke listába tartozó jogszabályok vélelmezten tisztességtelennek minősülnek, azaz a feltételt alkalmazó félnek kell bizonyítania, hogy az adott feltétel nem tisztességtelen. A bizonyítás sikertelensége a feltételt alkalmazó fél kockázata: ilyen esetekben a feltétel tisztességtelennek minősül.

(4) Az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

(5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.

(6) Nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

209/A. § (1) Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

(2) Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A Ptk. 209/A. § határozza meg a tisztességtelen szerződési kikötések jogkövetkezményeit. Az érvénytelenség mindkét alakzata megtalálható a jogkövetkezmények között: az (1) bekezdés megtámadhatóságot, a (2) bekezdés semmisséget ír elő. A két jogkövetkezmény eltérő esetekre vonatkozik. A Ptk. 209/A. § (2) bekezdése a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötéseit semmisséggel szankcionálja, függetlenül attól, hogy az adott kikötés általános szerződési feltételként került-e alkalmazásra. Az (1) bekezdéstől eltérő jogkövetkezmény indoka az eltérő alanyai körben keresendő. Fogyasztói szerződésekre ugyanis a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv előírja, hogy a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötései nem kötik a fogyasztót. Az irányelv tehát relatív semmisséget követel meg: a tisztességtelen feltételt alkalmazó fél nem hivatkozhat az általa kialakított feltétel semmisségére.

Az irányelvvel való összhang megkívánja fogyasztói jogviszonyokban a tisztességtelen feltételek semmisséggel szankcionálását. A semmisség előírása azonban indokolatlan beavatkozás lenne a magánautonómiába. A Ptk. 209/A. § (1) bekezdése ezért az általános szerződési feltételek esetén a tisztességtelenség jogkövetkezményeként megtámadhatóságot és nem semmisséget ír elő. Nem fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségét tehát a bíróság nem észleli hivatalból, azt a félnek kell megtámadnia.

277. § (1) A szerződéseket tartalmuknak megfelelően, a megszabott helyen és időben, a megállapított mennyiség, minőség és választék szerint kell teljesíteni.

46/09. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY

2009. június 4.

A Bíróság C-243/08. sz. ügyben hozott ítélete

Pannon GSM Zrt. kontra Sustikné Győrfi Erzsébet

A NEMZETI BÍRÓSÁG HIVATALBÓL KÖTELES VIZSGÁLNI A FOGYASZTÓ ÉS AZ ELADÓ VAGY A SZOLGÁLTATÓ KÖZÖTT MEGKÖTÖTT SZERZŐDÉSSEN ALKALMAZOTT VALAMELY FELTÉTEL TISZTESSÉGTELEN JELLEGÉT

A tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv¹ szerint a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

2004. december 12-én Sustikné Győrfi E. mobiltelefon-szolgáltatás nyújtására vonatkozó előfizetői szerződést kötött a Pannon társasággal. A szerződés aláírásával egyidejűleg Sustikné Győrfi E. a társaság általános szerződési feltételeit is elfogadta, amelyek között szerepel a Pannon székhelye szerinti bíróság, a Budaörsi Városi Bíróság illetékességének kikötése az előfizetői szerződésből eredő, illetve az azzal összefüggő minden jogvitára.

Mivel Sustikné Győrfi E. nem teljesítette a szerződésből eredő kötelezettségeit, a Pannon a Budaörsi Városi Bírósághoz fordult, amely megállapította, hogy a rokkantnyugdíjas előfizető állandó lakóhelye Dombegyházán van, Budaörstől 275 km-re, és a két helység közötti közlekedési lehetőségek nagyon korlátozottak.

A magyar bíróság azt is megállapította, hogy a magyar polgári perrendtartás szabályai szerint, ha az előfizetői szerződés nem tartalmazta volna az illetékességét kikötő feltételt, az előfizető lakóhelye szerinti bíróság lett volna a területileg illetékes bíróság.

Ilyen körülmények között a Budaörsi Városi Bíróság, mivel kétségei voltak az előfizetői szerződésben alkalmazott, az illetékességét kikötő feltétel esetleges tisztességtelen jellegére vonatkozóan, kérdéseket intézett az Európai Közösségek Bíróságához az irányelv értelmezésével kapcsolatban. A kérdést előterjesztő bíróság többek között arra vár választ, hogy saját illetékességének vizsgálata során köteles-e hivatalból megítélni e feltétel tisztességtelen jellegét.

¹ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

A Bíróság mindenképp emlékeztet arra, hogy az irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy a szolgáltatóval tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést kötő fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei.

Következésképpen **a fogyasztóvédelem területén eljáró nemzeti bíróság szerepe nem korlátozódik annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélje, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból, akár saját illetékességének vizsgálata során történő értékelésének kötelezettségét is**, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.

Ha a nemzeti bíróság álláspontja szerint az ilyen feltétel tisztességtelen, annak alkalmazását mellőzi, kivéve, ha a fogyasztó e bíróság általi kioktatást követően nem kíván hivatkozni a tisztességtelen jellegre és a kötelező erő hiányára.

Továbbá, összeegyeztethetetlen az irányelvvel az a nemzeti jogszabály, amely szerint valamely tisztességtelen szerződési feltétel kizárólag akkor nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ha azt a fogyasztó a nemzeti bíróság előtt eredményesen megtámadta. Egy

ilyen szabály ugyanis a nemzeti bíróságot megfosztaná attól a lehetőségtől, hogy hivatalból értékelje valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét.

Ezt követően a Bíróság kimondja, hogy tekinthető tisztességtelennek a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott olyan feltétel, amely egyedileg nem került megtárgyalásra és amely az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességét köti ki.

Az így kijelölt bíróság ugyanis távol eshet a fogyasztó lakóhelyétől, ami megnehezítheti megjelenését a bíróság előtt. Kis perértékű perek esetében a fogyasztónak a bíróság előtt való megjelenésével járó költségek visszatartó hatásúak lehetnek, és arra indíthatják, hogy teljesen lemondjon a bírósághoz fordulás lehetőségéről vagy a védelemről.

Végül a Bíróság rámutat: a magyar bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a jelen ügy körülményeire tekintettel a Sustikné Győrfi E. és a Pannon között megkötött előfizetői szerződésben alkalmazott illetékességi kikötés tisztességtelennek tekinthető-e.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

Elérhető nyelvek: ES CS DE EL EN IT HU PT SK

Az ítélet teljes szövege megtalálható a Bíróság honlapján. <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=HU&Submit=rechercher&numaff=C-243/08> Az ítéletek szövege általában a kihirdetés napján közép-európai idő szerinti 12 órától megtekinthető.

=====

A TANÁCS 1993. április 5-i 93/13/EGK IRÁNYELVE

a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó Szerződésre, és különösen annak 100A.

cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

az Európai Parlamenttel együttműködve,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére,

mivel a belső piac 1992. december 31-ig történő fokozatos létrehozását célzó intézkedéseket kell elfogadni; mivel a belső piac egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyen belül biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása;

mivel a tagállamoknak az egyrészről az áruk eladója vagy szolgáltatások nyújtója, másrészről a fogyasztó között kötött szerződések feltételeire vonatkozó jogszabályai számos eltérést mutatnak, ami azt eredményezi, hogy az áruk eladásának és szolgáltatások nyújtásának nemzeti piacai különböznek egymástól, és torzulások adódhatnak az eladók és a szolgáltatók közötti versenyben, különösen akkor, amikor más tagállamban értékesítenek, illetve nyújtanak szolgáltatást;

mivel különösen a tagállamoknak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó jogszabályai feltűnő eltéréseket mutatnak;

mivel a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket;

mivel általában a fogyasztók nem ismerik azokat a jogszabályokat, amelyek saját országukon kívüli tagállamokban az áruk értékesítésére és szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződéseket szabályozzák;
mivel ezen ismeretek hiánya visszatarthatja a fogyasztókat attól, hogy közvetlenül egy másik tagállamban szerezzenek be árukat és vegyenek igénybe szolgáltatásokat;

mivel a belső piac létrehozásának megkönnyítése érdekében, valamint az állampolgárok fogyasztóként történő megóvása érdekében, amikor nem a saját országuk, hanem más tagállamok

jogsabályai által szabályozott szerződésekkel szereznek be árukat vagy vesznek igénybe szolgáltatásokat, lényeges hogy e szerződésekből töröljék a tisztességtelen feltételeket;

mivel ez az áruk eladóit és a szolgáltatások nyújtóit segíteni fogja áruértékesítési és szolgáltatásnyújtási tevékenységükben mind a saját országukban, mind a belső piac egészében; mivel ez serkentőleg hat a versenyre és ennek megfelelően növeli a Közösség állampolgárai mint fogyasztók rendelkezésére álló választékot;

mivel a Közösség két programja, nevezetesen a fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos program kiemelte a fogyasztóvédelem fontosságát a szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek vonatkozásában; mivel ezt a védelmet vagy a Közösség szintjén összehangolt, vagy közvetlenül a Közösség szintjén hozott törvényi és rendeleti rendelkezéseknek kell biztosítaniuk;

mivel az e két programban „A fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme” címszó alatt megállapított elv szerint az áruk megvásárlóit és szolgáltatások igénybevevőit meg kell védeni attól, hogy az eladó vagy a szolgáltató visszaéljen hatalmával, és különösen az egyoldalú szabványszerződésekkel, valamint az alapvető fogyasztói jogoknak a szerződésekből való tisztességtelen kizárásával szemben kell megvédeni őket;

mivel a fogyasztók hatékonyabb védelme a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes jogszabályok elfogadásával érhető el; mivel e jogszabályokat az eladók és szolgáltatók, valamint a fogyasztók közötti valamennyi szerződésre alkalmazni kell; mivel ennél fogva a munkavállalási szerződéseket, az öröklési jog, a családi jog, valamint a gazdasági társaságok létrehozásával és létesítő okiratával kapcsolatos szerződéseket ki kell zárni ennek az irányelvnek a hatályából;

mivel a fogyasztónak egyenértékű védelemben kell részesülnie akár szóban, akár írásban kötötték meg a szerződést, függetlenül attól, hogy az utóbbi esetben a szerződési feltételeket egy vagy több irat tartalmazza;

mivel ugyanakkor a tagállamok nemzeti jogszabályainak jelenlegi állapotában csak egy részleges harmonizáció tervezhető; mivel ez az irányelv csak a kifejezetten nem egyedi szerződési feltételekkel foglalkozik; mivel a tagállamok számára meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy a Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az ebben az irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztóknak;

mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmaznak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik

szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő „kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések” kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg;

mivel a tagállamoknak ugyanakkor gondoskodniuk kell arról, hogy a szerződések ne tartalmazhassanak tisztességtelen feltételeket, mert ezt az irányelvet kell alkalmazni a közszolgáltatás jellegű üzleti tevékenységekre is;

mivel szükséges, hogy általános jelleggel rögzítsék azokat az ismérveket, amelyek alapján megítélik, hogy tisztességtelenek-e a szerződési feltételek;

mivel a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a rögzített általános ismérvek alapján történő megítélését, különösen a felhasználók közötti szolidaritást figyelembe vevő közszolgáltatási értékesítési és szolgáltatási tevékenységekben ki kell egészíteni a különféle érintett érdekeltségek átfogó kiértékelését biztosító eszközökkel; mivel ez a jóhiszeműség követelményét valósítja meg; mivel a jóhiszeműség megítélésében különös figyelmet fordítanak a szerződő felek alkupozíciójának erősségére, arra, hogy ösztönözték-e valamilyen módon a fogyasztót a feltétel elfogadására, és hogy az árut vagy szolgáltatást a fogyasztó külön megrendelésére bocsátották-e a fogyasztó rendelkezésére; mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárást az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el;

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a csatolt mellékletben felsorolt feltételek csak jelzés értékűnek tekinthetők és az irányelv minimális jellege miatt ezeknek a feltételeknek a körét a tagállamok bővíthetik vagy szűkíthetik saját nemzeti jogalkotásukban;

mivel az áruk és szolgáltatások természetének befolyásolnia kell a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megítélését;

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél; mivel ebből következik

többek között, hogy a biztosítási szerződésekben a biztosított kockázatot és a biztosító felelősségét egyértelműen meghatározó vagy körülíró feltételek nem vethetők alá ilyen megítélésnek, ha ezeket a korlátozásokat figyelembe veszik a fogyasztó által fizetendő biztosítási díj kiszámításánál;

mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni;

mivel a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy ne alkalmazzanak tisztességtelen feltételeket az eladó vagy a szolgáltató fogyasztóval kötött szerződéseiben, de ha a szerződés mégis tartalmaz ilyen feltételeket, akkor azok ne legyenek kötelező érvényűek a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a

szerződés változatlan feltételekkel továbbra is kötelezi a feleket;

mivel bizonyos esetekben fennáll annak a veszélye, hogy megfosztják a fogyasztót az ezen irányelv által biztosított védelemtől, ha nem tagállam jogát jelölik ki a szerződésre alkalmazandó jogként; mivel ebből következően e veszély elhárítása céljából megfelelő rendelkezéseket kell foglalni ebbe az irányelvbe;

mivel azoknak a személyeknek vagy szervezeteknek, amelyeknek valamely tagállam jogszabályai szerint jogos érdekükben áll a fogyasztók védelme, eljárásindítási lehetőséggel kell rendelkezniük - akár bíróság előtt a megfelelő peres eljárások megindítására, akár a panaszok eldöntésére hatáskörrel rendelkező közigazgatási szerv előtt - olyan szerződési feltételek, különösen a tisztességtelen feltételek alkalmazása ellen, amelyeket a fogyasztókkal kötendő szerződésekben történő általános használatra dolgoztak ki; mivel azonban ez

a lehetőség nem jár együtt az egyes gazdasági ágazatokban alkalmazott általános feltételek előzetes ellenőrzésével;

mivel a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását;

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

(2) Azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró,

különösen a fuvarozás területén, nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.

2. cikk

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

a) „tisztelegtelen feltételek”: a 3. cikkben meghatározott szerződési feltételek;

b) „fogyasztó”: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén;

c) „eladó vagy szolgáltató”: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű.

3. cikk

(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

Az a tény, hogy egy feltétel bizonyos elemeit vagy egy kiragadott feltételt egyedileg megtárgyaltak, nem zárja ki ennek a cikknek az alkalmazhatóságát a szerződés többi részére, ha a szerződés átfogó megítélése arra enged következtetni, hogy a szerződés mégis csak egy előre kidolgozott szabványszerződés.

Olyan esetekben, amikor egy eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyaltak, ennek bizonyítása az eladót vagy szolgáltatót terheli.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.

4. cikk

(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére, vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

5. cikk

Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem

jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

(2) A tagállamok a szükséges intézkedések megtételével gondoskodnak arról, hogy ha a szerződés szoros kapcsolatban áll a tagállamok területével, a fogyasztó ne veszítse el az ezen irányelv által biztosított védelmet annak következtében, hogy nem tagállam jogát jelölik ki a szerződésre alkalmazandó jogként.

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak,

amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekekkel rendelkező személyek vagy szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános használatra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.

(3) A saját nemzeti jogszabályok tiszteletben tartásával a (2) bekezdésben említett jogorvoslati eljárások elkülönítve vagy együttesen indíthatók az ellen az azonos gazdasági ágazathoz tartozó több eladó és szolgáltató, illetve szakmai szövetségük ellen, akik illetve amelyek azonos általános szerződési feltételeket vagy hasonló feltételeket használnak, vagy azok használatát javasolják.

A tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

9. cikk

A Bizottság ennek az irányelvnek az alkalmazásáról legkésőbb a 10. cikk (1) bekezdésében említett időponttól számított öt éven belül jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

10. cikk

(1) A tagállamok legkésőbb 1994. december 31-ig hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Minden 1994. december 31-e után megkötött szerződésre az ebben az irányelvben előírt rendelkezések alkalmazandók.

(2) Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(3) A tagállamok közlik a Bizottsággal belső joguknak azokat a legfontosabb rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

11. cikk

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Luxembourgban, 1993. április 5-én.

a Tanács részéről

N. HELVEG PETERSEN

az elnök

MELLÉKLET

A 3. cikk (3) bekezdésében említett feltételek

1. Azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy:

a) kizárják vagy korlátozzák az eladó vagy szolgáltató jogi felelősségét a fogyasztó halála vagy testi sérülése esetén, amit az eladó vagy szolgáltató cselekedete vagy mulasztása idézett elő;

b) jogellenesen kizárják vagy korlátozzák a fogyasztó törvényes jogait az eladóval vagy szolgáltatóval, illetve más féllel szemben arra az esetre, ha az eladó vagy szolgáltató valamely szerződéses kötelezettségét egyáltalán nem vagy csak részben vagy hibásan teljesíti, ideértve a beszámítás lehetőségét is az eladót vagy szolgáltatót megillető tartozás kiegyenlítésére;

c) a fogyasztóra nézve kötelező a szerződés, míg az eladó vagy szolgáltató szerződési kötelezettségeinek teljesítése olyan feltételhez kötött, amelynek megvalósítása csak az eladó vagy szolgáltató szándékától függ;

d) engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára a fogyasztó által megfizetett összegek megtartását olyan esetekben,

amikor a fogyasztó úgy dönt, hogy nem köt szerződést vagy nem teljesíti a szerződési feltételeket, ugyanakkor nem teszik lehetővé a fogyasztó számára, hogy az eladótól vagy szolgáltatótól ugyanakkora összeget kapjon abban az esetben, ha a szerződést az eladó vagy a szolgáltató mondja fel;

e) a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól aránytalanul magas összeg megfizetését követelik meg kártérítés címén;

f) engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára, hogy saját belátása szerint felbontsa a szerződést, ugyanakkor ezt a lehetőséget nem biztosítják a fogyasztó számára, illetve engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára a még nem teljesített szolgáltatások ellenértékeként megfizetett összegek megtartását olyan esetekben, amikor az eladó vagy szolgáltató bontja fel a szerződést;

g) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a határozatlan idejű szerződés felmondására

ésszerű felmondási idő alkalmazása nélkül, kivéve az olyan eseteket, amikor ezt az eladó vagy szolgáltató komoly indokkal teszi;

***h)* a fogyasztó ellentétes tartalmú nyilatkozatának hiányában az eladó vagy szolgáltató automatikusan meghosszabbít egy határozott időre kötött szerződést, míg ha a fogyasztó nem kívánja meghosszabbítani a szerződést, e szándékának kifejezésre juttatásához a szerződés lejáratához képest túlzottan korai határidőt szabnak meg;**

***i)* a fogyasztót visszavonhatatlanul kötelezik olyan feltételek vonatkozásában, amelyek alapos megismerésére nem volt tényleges lehetősége a szerződés megkötése előtt;**

***j)* feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására a szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül;**

***k)* feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót, hogy a szállítandó áruk vagy nyújtandó**

szolgáltatások jellemzőit érvényes indok nélkül egyoldalúan megváltoztassa;

***l)* előírják, hogy az áruk vagy szolgáltatások árának meghatározása a szállítás időpontjában történik, vagy engedélyezik az áru eladójának vagy a szolgáltatás nyújtójának, hogy egyoldalúan megemelje az árakat, mindkét esetben anélkül, hogy ennek megfelelő jogot biztosítanak a fogyasztó számára a szerződés felmondására abban az esetben, ha a megemelt ár lényegesen magasabb annál, mint amiben a szerződés megkötésekor megállapodtak;**

***m)* megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek, illetve megadják azt a kizárólagos jogot, hogy a szerződés bármely feltételét az eladó vagy szolgáltató értelmezze;**

***n)* korlátozzák az eladó vagy szolgáltató felelősségét a nevében eljáró képviselők**

által vállalt kötelezettségek vonatkozásában, illetve az eladó vagy szolgáltató kötelezettségeinek teljesítését sajátos alakiságoknak rendelik alá;

***o)* kötelezik a fogyasztót kötelezettségei teljesítésére akkor is, amikor az eladó vagy szolgáltató nem teljesíti saját kötelezettségeit;**

***p)* az eladó vagy szolgáltató számára biztosítják a jogot szerződéses jogai és kötelezettségei átruházására, ha ez a fogyasztó hozzájárulása nélkül csökkentheti a fogyasztó számára nyújtott garanciákat;**

***q)* kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybe vételében, különösen arra kötelezve a fogyasztót, hogy csak jogszabályi rendelkezések által nem kötött döntőbírósághoz fordulhat, jogtalanul korlátozva a rendelkezésére álló bizonyítékokat, vagy olyan bizonyítási terhet róva a fogyasztóra, amelyet az**

alkalmazandó jog értelmében rendszeren a másik szerződő félnek kellene viselnie.

2. A g), j) és l) pontok hatálya

a) A g) pont nem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek révén pénzügyi szolgáltatások nyújtója fenntartja a jogát határozatlan időre kötött szerződés felmondási idő nélküli egyoldalú felmondására, ha erre érvényes indoka van, azzal a kikötéssel, hogy a pénzügyi szolgáltatások nyújtója köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket haladéktalanul értesíteni.

b) A j) pont nem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek szerint a pénzügyi szolgáltatások nyújtója fenntartja a jogát a fogyasztó által fizetendő vagy őt megillető kamatláb, vagy a pénzügyi szolgáltatások nyújtásáért fizetendő bármilyen más összeg értesítés küldése nélküli megváltoztatására, ha erre érvényes indoka van, azzal a kikötéssel, hogy a

pénzügyi szolgáltatások nyújtója köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket a lehető legrövidebb időn belül értesíteni, és hogy az utóbbi jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani.

A j) pont sem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek szerint az eladó vagy szolgáltató fenntartja a jogát határozatlan időre szóló szerződés feltételeinek egyoldalú megváltoztatására, azzal a kikötéssel, hogy az eladó vagy szolgáltató köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket ésszerű időn belül értesíteni, és hogy az utóbbi jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani.

c) A g), j) és l) pont nem alkalmazható a következő ügyletekre:

- olyan tranzakciók, amelyek olyan átruházható értékpapírokra, pénzügyi eszközökre és más termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyek ára értéktőzsdei, árindex, vagy pénzpiaci árfolyam-ingadozásokhoz kapcsolódik,

amelyek alakulására az eladó vagy szolgáltató nem képes befolyást gyakorolni;

- külföldi fizetőeszköz, utazási csekk vagy külföldi fizetőeszközben kiállított nemzetközi pénzesutalvány vételére vagy eladására irányuló szerződések.

d) A j) pont nem akadályozza árindexálási záradékok alkalmazását, amennyiben azok megengedettek és az árváltoztatási módszerről egyértelmű leírás áll rendelkezésre.

Tisztességtelen szerződési feltételek - Magyar ügy az Európai Bíróság előtt - Főtanácsnoki indítvány az ítélezési gyakorlat pontosítására

2010.07. 8. Jogi Fórum / Európai Unió Bírósága

Trstenjak főtanácsnoknak a C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben kihirdetett indítványa:

Az ügy tárgya egy pénzügyi vállalkozás által a fogyasztónak gépkocsi vásárlásához nyújtott kölcsön visszafizetését érintő jogvita. Mivel a fogyasztó a kölcsönszerződésben foglalt díjfizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a kölcsönt nyújtó vállalkozás fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezte. Az erre irányuló kérelmet azonban nem a fogyasztó állandó lakóhelyéhez igazodó általános illetékességgel rendelkező bírósághoz, hanem a

kölcsönszerződés alapján egy a cég székhelyéhez földrajzilag és közlekedésileg is közel eső bírósághoz nyújtotta be.

Mivel egy ilyen szerződéses rendelkezés jogvita esetén a fogyasztót egy a lakóhelyétől távol eső bíróság előtti pereskedésre kényszerítheti, ezért az ügyben eljáró bíróságban felmerült, **hogy a kölcsönszerződés illetékességi kikötése tisztességtelen szerződési feltételnek minősülhet, amely az uniós és magyar fogyasztóvédelmi jog értelmében semmis.**

Az ügy sok tekintetben hasonlít egy korábbi magyar ügyre, amelyben az Európai Bíróság 2009 júniusában hozott ítéletet. Ezen ítéletében **a luxembourgi székhelyű testület kimondta, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni a fogyasztó és az eladó vagy a szolgáltató között megkötött szerződésben alkalmazott valamely feltétel tisztességtelen jellegét, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek.**

A mostani ügyben a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság lényegében e tavalyi ítélet további pontosítását kérte az Európai Bíróságtól.

Trstenjak főtanácsnok véleménye szerint amennyiben nem állnak a nemzeti bíróság rendelkezésére a valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapításához szükséges ténybeli és jogi elemek, úgy **e bíróság nem köteles hivatalból vizsgálatot folytatni ezek felderítése végett, ha a nemzeti eljárásjog az ilyen vizsgálatot csak a felek kérelmére teszi lehetővé, és a felek nem terjesztettek elő ilyen kérelmet.**

Az ügy egy másik kérdésével kapcsolatban a főtanácsnok úgy véli, hogy **nem ellentétes az uniós joggal az a magyar szabályozás, amely arra kötelezi a magyar bíróságokat, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmüket az Európai Bíróságnak való megküldéssel egyidejűleg tájékoztatás céljából továbbítsák az igazságügyi minisztériumnak is.**

=====

A szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatáról - Az Európai Bíróság ítéletet hozott

2010.06. 7. Jogi Fórum / Európai Unió Bírósága

Az Európai Bíróság C-484/08. számú ügyben hozott ítélete szerint nemzeti szabályozás engedélyezheti a világosan és érthetően megfogalmazott szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatát.

A C-484/08. sz. ügyben hozott ítélet - Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid kontra Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)

Nemzeti szabályozás engedélyezheti a világosan és érthetően megfogalmazott szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatát.

A tagállamok ugyanis az irányelv által a tisztességtelen feltételekre vonatkozóan szabályozott terület egészén elfogadhatnak az irányelvben előírtaknál szigorúbb szabályokat.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló irányelv¹ főszabály szerint valamennyi olyan szerződési feltételre alkalmazandó, amelyeket egyedileg nem tárgyaltak meg. Az irányelv azonban a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálata alól két kivételt ír elő. Így **e vizsgálat nem vonatkozik sem a szerződés fő tárgyának a meghatározására, sem az árak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.**

Az ezen irányelvet a nemzeti jogba átültető spanyol szabályozás e kivételeket nem vette át. Lehetővé teszi ugyanis a nemzeti bíróságok számára, hogy vizsgálják azon feltétel tisztességtelen jellegét, amely a szerződés fő tárgyára vonatkozik, még abban az esetben is, ha e feltételt világosan és érthetően előzetesen fogalmazta meg az eladó vagy a szolgáltatásnyújtó.

A Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (Caja de Madrid) spanyol hitelintézet az ügyfeleivel olyan változó kamatlábat alkalmazó, jelzáloggal biztosított kölcsönszerződéseket kötött, amelyet a megállapított referencia-kamatlábnak megfelelően időszakosan ki kell igazítani. E szerződések ezenkívül egy előzetesen megfogalmazott feltételt tartalmaztak, amely értelmében a hitelfelvevő által fizetendő kamatlábat az első felülvizsgálattól kezdve minden egyes alkalommal, amikor a kamatláb módosulása meghaladja a 0,25%-ot, a következő negyed százalékpont-értékre fel kell kerekíteni.

2000. július 28-án a banki szolgáltatások igénybevevőinek spanyol szövetsége (Ausbanc) keresetet indított a spanyol bíróságoknál különösen annak elérése céljából, hogy a Caja de Madrid törölje el az említett kölcsönszerződések kerekítési feltételét, valamint hogy azt a jövőben ne alkalmazzák.

A Tribunal Supremo (spanyol legfelsőbb bíróság), a végső fokon eljáró bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a tisztességtelen feltételekre vonatkozó irányelvvvel nem ellentétes-e az, hogy egy tagállam a jogrendjében előírja a fogyasztók javára a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy az irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy **a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatásnyújtóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében,** amely helyzet az eladó vagy szolgáltatásnyújtó által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát.

Ezt követően a Bíróság megállapítja, hogy **az irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak csak részleges és minimális harmonizációját végzi**

el, elismerve a tagállamok azon lehetőségét, hogy a fogyasztók számára az irányelvben előírtaknál magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

Így a Bíróság hangsúlyozza, hogy **a tagállamok az irányelv által szabályozott terület egészén magában az irányelvben előírtnál szigorúbb rendelkezéseket fogadhatnak el, vagy tarthatnak hatályban, feltéve hogy azok célja a fogyasztók magasabb szintű védelmének a biztosítása.**

Márpedig a spanyol szabályozás lehetővé teszi a fogyasztók irányelvben előírtaknál magasabb szintű tényleges védelmének a biztosítását azáltal, hogy engedélyezi a szolgáltatásnyújtó és a fogyasztó között kötött szerződésben előírt valamennyi feltétel tisztességtelen jellege teljes bírósági felülvizsgálatának a lehetőségét.

Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy az irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

BH2002. 105

A törvény a tisztességtelen általános szerződési feltételhez (kikötéshez) nem a semmisség, hanem a megtámadhatóság jogkövetkezményét fűzi [Ptk. 209. § (1) bek., 236. § (2) bek. c) pont, (3) bek., Pp. 215. § (1) bek., 36/1993. (XII. 29.) PM-BM r. 5. §].

Az I-II. r. alperesek a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében alaptalanul hivatkoztak a felülvizsgálati kérelmükben arra, hogy a kölcsönszerződéseknek az általános szerződési feltételként megjelölt kikötései a szerződés semmisségét eredményezték, ezért ezt az eljárt bíróságoknak hivatalból kellett volna észlelniük. A Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében a tisztességtelen általános szerződési feltétel csak akkor eredményezi a szerződés érvénytelenségét, ha a tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedő fél a törvényes határidőn belül [Ptk. 236. § (2) bek. c) pont] eredményesen megtámadja, vagy a (3) bekezdés alapján a szerződésből eredő követeléssel szemben kifogás útján a megtámadási jogát eredményesen érvényesíti. Vagyis a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján az olyan általános szerződési feltétel, amely tisztességtelen, csak akkor eredményezi a szerződés tisztességtelen kikötésének az érvénytelenségét, ha azt a bíróság a sérelmet szenvedő fél megtámadása vagy kifogása alapján megállapította.

A perbeli esetben nincs adat arra, hogy az I. r. és II. r. alperesek a kölcsönszerződés hivatkozott kikötéseit a törvényes határidőn belül megtámadták vagy a felperesnek a perbeli szerződésekből eredő követelésével szemben kifogásként érvényesítették volna. Ennek hiányában nem sértettek jogszabályt az eljárt bíróságok, azzal, hogy kereseti kérelem és ellenkérelem hiányában a kölcsönszerződések hivatkozott kikötéseinek érvényességét nem vizsgálták [Pp. 215. § (1) bek.].

Mivel a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése a tisztességtelen általános szerződési feltételhez (kikötéshez) nem a semmisség, hanem a megtámadhatóság jogkövetkezményét fűzi, ezért a „semmisségi ok” tekintetében az eljárt bíróságokat kioktatási kötelezettség nem terhelte.

18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet

a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről

A Kormány a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) módosításáról szóló 1997. évi CXLIX. törvény 11. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. § (1) A fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely

a) a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja;

b) kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e;

c) a fogyasztót teljesítésre kötelezi abban az esetben is, ha a fogyasztóval szerződő fél nem teljesíti a szerződést;

d) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződéstől bármikor elálljon, vagy azt felmondja, ha a fogyasztó ugyanerre nem jogosult;

e) kizárja, hogy a fogyasztó a szerződés megszűnésekor visszakövetelje a már teljesített, ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatását, ide nem értve, ha a szerződés megszűnésére szerződésszegés következtében kerül sor;

f) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó lehetőségét arra, hogy szerződéses kötelezettségeit beszámítással szüntesse meg;

g) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél tartozását más személy a fogyasztó hozzájárulása nélkül átvállalja,

h) kizárja vagy korlátozza a fogyasztóval szerződő félnek az általa igénybe vett közreműködőért való felelősségét;

i) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó jogszabályon vagy a felek közötti megállapodáson alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, kivéve, ha azt egyben más, jogszabályban meghatározott vitarendezési móddal helyettesíti;

j) a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

2. § A fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely

d) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemelje, vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani;

3. § (1) Ez a rendelet 1999. március 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit csak a hatálybalépését követően kötött szerződésekre kell alkalmazni.

(2) Ez a rendelet - a Ptk. irányadó rendelkezéseivel együtt - a fogyasztóval kötött szerződésekre alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1952. évi III. törvény

a polgári perrendtartásról

123. § Ha a kereseti kérelem számadási kötelezettség megállapítására irányul, a felperes ezzel együtt kérheti az általa előterjesztett számadás helyességének megállapítását is. Megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

Annak, hogy megállapításra irányuló keresetet lehessen indítani, két konjunktív jogszabályi feltétele van.

Az egyik a jogvédelem szükségessége, mégpedig a felperesnek az alperessel szembeni jogvédelme szükségessége, valamint az, hogy a felperes teljesítést ne követelhessen. A két feltétel együttes természetű, azaz az egyik feltétel hiánya a kereset elutasításához vezet, mégpedig érdemi vizsgálat nélkül, pusztán a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiánya miatt. A bíróságnak a törvényes feltételek meglétét hivatalból vizsgálnia kell.

A megállapítási keresetek között megkülönböztethetjük a pozitív és a negatív megállapítási keresetet. Pozitív megállapítási keresetről akkor beszélünk, ha a jog fennállását kéri a felperes megállapítani. Negatív megállapítási keresetnél a felperes valamely jogviszony fenn nem állásának megállapítását kéri.

1959. évi IV. törvény

a Polgári Törvénykönyvről

A szerződési feltételek tisztességtelensége

209. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A Ptk. 209. §-a azt határozza meg, hogy milyen feltételek esetén minősül az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt kikötése tisztességtelennek. A szabályozás logikája a következő. Az (1) bekezdés a tisztességtelenség absztrakt definícióját tartalmazza, a (2) bekezdés a tisztességtelenség vizsgálatához állapít meg szempontokat, a (3) bekezdés a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet külön szabályaira utal, végül a (4) és az (5) bekezdés két kivételt állapít meg.

A Ptk. 209. § (1) bekezdése az egyetlen hely a Ptk.-ban, ahol a jóhiszeműség és tisztesség elve (Ptk. 4. § (1) bekezdés) megjelenik. Tisztességtelennek az a kikötés minősül, amely a jóhiszeműség és tisztesség elvét sérti. Az egész Ptk.-ra kiterjedő elvet a jogalkotó ehelyütt azzal pontosítja, hogy olyan kikötések sértik ezt az elvet, amelyeknek eredményképp az egyik fél jogai és kötelezettségei egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosan kerülnek meghatározásra. Valójában ezekben az esetekben is arról van szó, hogy a Ptk. biztosítani kívánja a szerződésből fakadó jogok és kötelezettségek kiegyenlített eloszlását. Ha a Ptk. által diszpozitív szabályokkal biztosított egyensúly súlyosan felborul, a jogalkotó valamilyen módon beavatkozik a jogviszonyba. A szerződési feltétel tisztességtelenné nyilvánítása ennek egyik eszköze.

(2) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

(3) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv melléklete tartalmaz egy példálózó felsorolást a tisztességtelennek minősülő szerződési feltételekről. A magyar jogba ezt a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet ülteti át. A rendelet - az irányelvhez hasonlóan ugyancsak példálózó jelleggel - egy fekete és egy szürke listát határoz meg. Míg a fekete listába tartozó kikötések minden esetben tisztességtelennek minősülnek, addig a szürke listába tartozó jogszabályok vélelmezetten tisztességtelennek minősülnek, azaz a feltételt alkalmazó félnek kell bizonyítania, hogy az adott feltétel nem tisztességtelen. A bizonyítás sikertelensége a feltételt alkalmazó fél kockázata: ilyen esetekben a feltétel tisztességtelennek minősül.

(4) Az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

(5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.

(6) Nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

209/A. § (1) Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

(2) Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A Ptk. 209/A. § határozza meg a tisztességtelen szerződési kikötések jogkövetkezményeit. Az érvénytelenség mindkét alakzata megtalálható a jogkövetkezmények között: az (1) bekezdés megtámadhatóságot, a (2) bekezdés semmisséget ír elő. A két jogkövetkezmény eltérő esetekre vonatkozik. A Ptk. 209/A. § (2) bekezdése a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötéseit semmisséggel szankcionálja, függetlenül attól, hogy az adott kikötés általános szerződési feltételként került-e alkalmazásra. Az (1) bekezdéstől eltérő jogkövetkezmény indoka az eltérő alanyai körben keresendő. Fogyasztói szerződésekre ugyanis a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv előírja, hogy a fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötései nem kötik a fogyasztót. Az irányelv tehát relatív semmisséget követel meg: a tisztességtelen feltételt alkalmazó fél nem hivatkozhat az általa kialakított feltétel semmisségére.

Az irányelvvel való összhang megkívánja fogyasztói jogviszonyokban a tisztességtelen feltételek semmisséggel szankcionálását. A semmisség előírása azonban indokolatlan beavatkozás lenne a magánautonómiába. A Ptk. 209/A. § (1) bekezdése ezért az általános szerződési feltételek esetén a tisztességtelenség jogkövetkezményeként megtámadhatóságot és nem semmisséget ír elő. Nem fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségét tehát a bíróság nem észleli hivatalból, azt a félnek kell megtámadnia.

277. § (1) A szerződéseket tartalmuknak megfelelően, a megszabott helyen és időben, a megállapított mennyiség, minőség és választék szerint kell teljesíteni.